

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Petry Šťastné *Vliv turbofolku na formování a modifikaci identity v diasporálních komunitách s původem v bývalé Jugoslávii na příkladu postjugoslavských komunit v Rakousku*, Praha 2015, 149 s.

Když jsem byla oslovená stát se oponentkou shora uvedené práce, vybrané téma mne zaujalo již svým názvem. Jistě se na tom podepsala i zvědavost, jakých výsledků se výzkum dobral. Turbofolk je bezesporu populární hudební žánr, který mne osobně pronásledoval celý život; vytrvale jsem se mu vyhýbala, ale ne vždy úspěšně. Z hlediska sociologického mne nikdy nepřestával fascinovat.

Kolegyně Šťastná si pro svůj výzkum vybrala území Rakouské republiky, na němž žije největší procento migrantů z bývalé Jugoslávie v celkové populaci, tedy aspoň co se Evropy týče. Pobývají zde zástupci ekonomické emigrace z 60. a 70. let, uprchlíci z válečných konfliktů v bývalé Jugoslávii z 90. a znovu ekonomická emigrace z posledních dvou desetiletí.

Petra Šťastná práci rozdělila na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretickém dílu se velice zdařile pouští do definice tří dosti podstatných termínů, týkajících se samé hudby – upřesňuje pojmy „národní“ hudba, „novokomponovaná“ hudba a *turbofolk* (poznámka: národní ne ve smyslu nacionální). Jak se dozvídáme později, nerozlišování a spojování uvedených pojmů bylo jedním z typických znaků odpovědí zvolených respondentů. Velice precizně vysvětluje samý název „turbofolk“, který vymyslel a první použil hudebník a všestranný umělec Rambo Amadeus (*1963), stejně tak i důvody a způsoby popularizování TF.

Na tomto místě si neodpustím osobní poznámku k rozšíření turbofolku, neboť jsem pamětnicí. Koncem osmdesátých bělehradská státní televize (TV Beograd) zřídila nový kanál, dosud mohli diváci sledovat pouze dva, a to se zaměřením na mládež. Zpočátku nevysílali jen svůj vlastní program, nezřídka přijímal také vysílání z americké hudební televize MTV (tehdy byl populární tzv. „gangsta rap“ a troufla bych se říct, že i ten měl vliv aspoň na vizáži interpretů turbofolku). Následně začátkem devadesátých vznikl nevšední pořad *Šoder lista* (doslova *štěrkový seznam*, neboli seznam největšího braku a kýče), který byl jedenkrát týdně v pátek zhruba od třiaadvaceti hodin. Moderátor, profesionální herec, v něm vždy představoval „nejhorší“ písně a zpěváky *novokomponované* hudby, mezi nimi i dnes proslulé a oblíbené interprety turbofolku. Pro průměrného diváka to byl spíše humoristický pořad se skvělými a trefnými

komentáři moderátora, nicméně získal velkou oblibu a bezprostředně ovlivňoval hudební vkus většinové společnosti, což jistě nebyl původní záměr ani dramaturga, ani moderátora.

V teoretické části práce se vyskytuje několik tvrzení, s nimiž nemohu souhlasit, a proto je zde konkrétně uvádím. Šlágr (šlager, od něm. Schlager) nikdy nepatřil do *novokomponované* hudby. Vždy se jednalo o hudbu zábavní a populární, ne nezbytně kvalitní. *Južni vetar* není kapela (kolegyně Šťastná později v textu uvádí slovo orchestr, což považuji za přesnější označení), ale spíše nestálý doprovod zpěváka, respektive zpěvačky. Taneční hudba (taneční kapely) devadesátých let nebyla jen specifikem chorvatské hudební scény, ale také i srbské – jednalo se např. o skupiny a zpěváky Beat Street, Knez, Mayday, Dr. Iggy, Đogani Fantastico, Tap 011, Moby Dick. Velice populární byli i Twins, představitelé jugoslávské emigrace z Švýcarska, kteří se do SR Jugoslávie vrátili se záměrem tvořit hudbu – jejich tvorba už by se mohla definovat jako dance folk.

V praktické části autorka použila dotazníky, které respondenti mohli vyplňovat zcela anonymně na internetu. Jak Petra Šťastná trefně poznamenává, veřejné přiznání k poslechu turbofolku nese i stigma, a to i přesto, že podle respondentů jej poslouchají téměř všichni. Jejich vyjádření v písemné formě nechala v původním znění, včetně gramatických chyb. Jako další zdroj informací sloužily přímé rozhovory, které kolegyně Šťastná vedla v zábavních podnicích (café, kavárna). Za velice trefné považuji detailní popisy těchto zařízení, jejich atmosféry, outfitů a chování účastníků. Oceňuji zároveň, že rozhovory byly vedeny v jazyce respondentů (BHS, albánština), což dotazovaní bezpochyby hodnotili kladně. Součástí praktické části jsou fotografie samých účastníků, plakáty hostujících zpěváků, zvukový záznam rozhovoru ve zkrácené formě, fotografie zařízení zvenku a zevnitř, mapky s vybranými parametry (koncentrací a četností kaváren v rakouských městech, zejména ve Vídni).

Při hodnocení práce je třeba zdůraznit autorčinu hlubokou znalost problematiky a nemalý rozsah použité sekundární literatury.

Autorka si v předložené práci kladla za cíl přiblížit zařazení turbofolku uvnitř diaspory ve vztahu subkultura – populární kultura, dokumentovat rozšíření turbofolku v Rakousku, zkoumat konsumpci takovéto hudby a odhalovat identifikaci skrze turbofolk v diasporálním chápání.

Každý ze stanovených cílů považuji za splněný a navrhuji hodnocení výborně.

Hodnocení: výborně

V Praze 8.6.2015

Mgr. Sandra Vlanić

oponentka